Namba ya Whatsap: 0752965019/ +255 757 411 482

FUNGUO ZA KUELEWA NYAKATI ZA KINABII

Somo la Unabii wa "wakati" ni ufunuo wa Mungu kuhusu matukio yajayo kabla hayajatokea. Mungu asema: *"Tangazo langu hutoka mwanzo, na habari ya mambo yajayo tangu zamani za kale; nikisema, shauri langu litasimama, nami nitatenda mapenzi yangu yote."* (*Isaya 46:10*)

Unabii wa wakati pia una uwezo wa kufunua hata "tarehe" au "kipindi cha wakati" ndani ya Mpango Mkuu wa Mungu wa Enzi mbalimbali:
"Mbona Mwenyezi Mungu hakupangiwa nyakati za hukumu? Mbona wale wamjuao hawazioni siku hizo?" (*Ayubu 24:1*)

Kuna nyakati na vipindi vilivyowekwa tayari katika mpango wa Mungu, na kujifunza "unabii wa wakati" kutatusaidia kuvielewa vyote hivyo.

Kuna mifano mingi ya "unabii wa wakati" katika Maandiko:

1. *Ufunuo 12:6, 14 na 13:5*
2. *Danieli 12:11–12*
3. *Danieli 8:14*, na mingine mingi.

Unabii huu wa wakati umeandikwa kwa lugha ya kinabii, na unategemea sheria za hesabu za kinabii. Katika somo hili, tutajifunza unabii wa wakati wa aina mbili:

1. "Sabini saba" (au "sabini wiki" kama ilivyoandikwa katika tafsiri ya King James) (*Danieli 9:15–27*), na

2. "Nyakati za Mataifa" (*Luka 21:24*).

MAJUMA SABIBI

Huu ndio unabii wa pekee unaotoa muda wa kuja kwa mara ya kwanza kwa Bwana wetu:
"Basi ujue na kufahamu ya kuwa tangu kutolewa amri ya kutengeneza na kujenga Yerusalemu hata atakapokuja Masihi, aliye Mkuu, itakuwa majuma saba, na majuma sitini na mawili; nayo itajengwa tena, pamoja na njia kuu na handaki, naam, katika nyakati za taabu. Na baada ya yale majuma sitini na mawili, Masihi atakatiliwa mbali, wala hatakuwa na kitu chake; na watu wa mkuu atakayekuja wataharibu mji ule na patakatifu; na mwisho wake utakuwa kama gharika; navyo vita vitakuwapo hata mwisho; ukiwa umeamriwa. Naye atafanya agano na wengi kwa muda wa juma moja; na katika nusu ya juma hilo atakomesha dhabihu na sadaka; na kwa sababu ya kuenea kwa machukizo atafanya yatakayoleta ukiwa, hata ile hesabu itakayomwagwa juu yake aliyekwisha kuhukumiwa." (*Danieli 9:25–27*)

Wakati *"tangu kutolewa kwa amri ya kutengeneza na kujenga Yerusalemu hadi atakapokuja Masihi"* ni jumla ya *majuma saba na majuma sitini na mawili*, ambayo ni *majuma sitini na tisa*. Tazama maneno haya:
"Baada ya yale majuma sitini na mawili, Masihi atakatiliwa mbali… naye atafanya agano na wengi kwa muda wa juma moja; na katika nusu ya juma hilo atakomesha dhabihu na sadaka."

Huu ni unabii wa wakati wa kuja kwa mara ya kwanza kwa Bwana wetu. Unatupatia tarehe nyingi muhimu kama vile mwaka wa ubatizo

wake, kifo chake, na muda wa huduma yake—ambavyo havipatikani mahali pengine popote katika Biblia.

Angalia ni wapi unabii huu wa wakati unaanza: *"Tangu kutolewa kwa amri ya kutengeneza na kujenga Yerusalemu."* Hii haimaanishi kujengwa kwa hekalu la Yerusalemu, bali inasema:*"Barabara itajengwa tena, pamoja na ukuta, naam, katika nyakati za taabu."*Hivyo amri hii inahusu ujenzi wa *kuta na barabara* za Yerusalemu.

Ni lini "amri" hii ilitolewa?

Tuanze kwa kuangalia "amri" iliyohusiana na kujengwa kwa hekalu:*"Hivi ndivyo asemavyo Koreshi, mfalme wa Uajemi, Bwana, Mungu wa mbinguni amenipa falme zote za dunia, naye ameniagiza nimjengee nyumba huko Yerusalemu, ulioko Yuda."* (*2 Mambo ya Nyakati 36:23*)

Amri hii ilitolewa mwaka 536 K.K., mwaka ambao Wayahudi waliokuwa uhamishoni Babeli waliachiliwa na kuruhusiwa kurudi nyumbani.

Lakini amri hii ya kujenga hekalu haikutekelezwa mara moja. Iliweza kusahaulika, na baadaye sana baada ya utawala wa Koreshi, iligunduliwa tena walipokuwa wakitafuta katika "hazina ya maandiko." Kisha agizo likatumwa rasmi:

"Ndipo mfalme Dario akatoa amri, nao wakatafuta katika nyumba ya hazina palipokuwa zimewekwa nyaraka katika Babeli. Na kitabu kimoja kimeonekana katika Ekbatana, ngome iliyoko katika nchi ya Umedi, na ndani yake haya yameandikwa: Kumbukumbu: Katika mwaka wa kwanza wa mfalme Koreshi, Koreshi alitoa amri kuhusu nyumba ya Mungu huko Yerusalemu: Nyumba hiyo na ijengwe tena." (*Ezra 6:1–3*)

Hatimaye hekalu likajengwa na kukamilishwa kwa jitihada za Tat'nai, liwali wa ng'ambo ya Mto Frati, na wenzake, kama tunavyosoma:

"Mimi Dario nimeamuru; na litendeke kwa bidii. Hekalu hilo likamalizika siku ya tatu ya mwezi wa Adari, katika mwaka wa sita wa kutawala kwa mfalme Dario." (*Ezra 6:12,15*)

Muda mrefu baada ya wafalme Koreshi na Dario, hasa katika "mwaka wa ishirini wa Mfalme Artashasta" (*Nehemia 2:1*), Nehemia alipokea "amri" ya kwenda Yerusalemu na kuijenga tena kuta zake zilizovunjika: *"Ikawa katika mwezi wa Nisani, katika mwaka wa ishirini wa Mfalme Artashasta, hapo mvinyo ulipowekwa mbele ya mfalme, nikautwaa mvinyo nikampa mfalme. Sikuwa nimewahi kuwa na huzuni mbele yake hapo awali. Kwa hiyo mfalme akaniambia, Mbona uso wako una huzuni, iwapo huumwi? Hakika hii si nyingine ila huzuni ya moyo. Ndipo nikaingiwa na hofu kuu sana, nikamwambia mfalme, Mfalme na aishi milele! Kwa nini uso wangu usiwe na huzuni, hali mji ambao baba zangu wamezikwa umo umeachwa ukiwa, na malango yake yamechomwa moto? Mfalme akaniambia, Unataka nini basi? Ndipo nikamwomba Mungu wa mbinguni, nikamjibu mfalme, Kama inampendeza mfalme, na kama mtumishi wako ameona kibali machoni pake, na anitumie mpaka mji wa Yuda ambamo baba zangu wamezikwa, ili niujenge tena. Ndipo mfalme, na malkia akiwa ameketi karibu naye, akaniuliza, Safari yako itachukua muda gani? Na lini utarudi? Ikampendeza mfalme kunituma; basi nikampa muda. Nikamwambia mfalme, Kama inampendeza mfalme, na nipewe barua kwa maliwali wa ng'ambo ya Mto, ili waniruhusu kupita mpaka nifike Yuda. Na nipewe barua kwa Asafu, msimamizi wa msitu wa mfalme, ili anipe miti ya kujengea boriti kwa ajili ya malango ya ngome ya karibu na nyumba ya Mungu, na kwa ajili ya ukuta wa mji, na kwa ajili ya nyumba nitakayokaa. Na kwa kuwa mkono wa neema wa Mungu wangu ulikuwa juu yangu, mfalme akanipa yote niliyoyaomba."* (*Nehemia 2:1-8*)

Kwa kuwa Nehemia alikuwa mnyweshaji wa mfalme wa Umedi na Uajemi, yaani Mfalme Artashasta, alikuwa "daima mbele ya uso wa mfalme." Siku moja, mfalme alipoona "uso wa huzuni" wa Nehemia na akauliza kuhusu sababu, Nehemia alisema kuwa ilikuwa ni kwa sababu ya hali ya uharibifu ya mji mtakatifu wa Yerusalemu ambayo Nehemia alikuwa ameielewa kupitia kwa wageni waliomtembelea na kumletea habari: *"Hanani, mmoja wa ndugu zangu, alikuja kutoka Yuda pamoja na watu wengine, nami nikawauliza habari za mabaki ya Wayahudi waliokuwa wamesalia kutoka katika uhamisho, na pia kuhusu Yerusalemu. Wakanijibu, Wale waliobaki kutoka katika uhamisho na walioko katika hiyo wilaya wako katika mashaka makubwa na aibu. Ukuta wa Yerusalemu umebomolewa, na malango yake yamechomwa moto. Niliposikia mambo haya, nikaketi chini nikalia. Kwa siku kadhaa niliomboleza na kufunga na kusali mbele za Mungu wa mbinguni."* (*Nehemia 1:2-4*)

Mfalme alimuuliza Nehemia swali: *"Mfalme akaniambia, Unataka nini basi? Ndipo nikamwomba Mungu wa mbinguni"* (*Nehemia 2:4*). Nehemia, baada ya kuomba mojawapo ya sala fupi zaidi zilizowahi kurekodiwa, aliomba ruhusa ya kuondoka na kujenga tena kuta za Yerusalemu. Mfalme alikubali ombi hilo na maandalizi yote muhimu pamoja na nyaraka na vifaa vilifanywa kabla Nehemia hajaanza safari. Hii ndiyo amri inayorejelewa katika *Danieli 9:25*. Ilitokea katika "mwaka wa ishirini" wa Mfalme Artashasta ambaye alianza kutawala mwaka 474 K.K. Mwaka wake wa ishirini ulikuwa 454 K.K., ambao ndio tarehe ya kuanza kwa unabii huu wa wakati.

Tangu kutolewa kwa amri ya kuirejesha na kuijenga Yerusalemu mpaka atakapokuja Masihi, aliye Mkuu, kutakuwa na majuma saba, na majuma sitini na mawili (*Danieli 9:25*). Angalia kifungu hiki: "mpaka atakapokuja Masihi." Yesu alikua "Masihi," yaani "Aliyetiwa mafuta," wakati wa kutiwa kwake mafuta au ubatizo wake alipomiminiwa Roho Mtakatifu juu yake "pasipo kipimo": *"Yule*

ambaye Mungu amemtuma hunena maneno ya Mungu, kwa sababu humpa Roho pasipo kipimo" (*Yohana 3:34*). Hivyo maneno haya "mpaka Masihi" yanarejelea ubatizo wa Yesu alipokuwa na umri wa miaka thelathini (*Luka 3:23*).

Majuma saba ni miaka 49, na majuma sitini na mawili ni miaka 434, ambayo huleta jumla ya miaka 483. Haya "majuma" ni wiki, kwa hivyo jumla ya kipindi ni "siku" 483. Hizi si siku halisi za masaa 24, bali ni "siku za kinabii." Kwa mfano, Mungu alimwambia Ezekieli aonyeshe unabii kwa vitendo, na kwamba kila siku ingewakilisha mwaka mmoja (*Ezekieli 4:6*). Waisraeli walilazimishwa kutangatanga jangwani kwa miaka arobaini, mwaka mmoja kwa kila siku iliyotumiwa na wapelelezi kumi na wawili walipopeleleza nchi ya ahadi (*Hesabu 14:34*). Hivyo tunayo kanuni kwamba kila "siku ya kinabii" ni mwaka mmoja halisi. Kipindi cha "siku" 483 za kinabii mpaka kwa "Masihi" ni kipindi halisi cha miaka 483. Kwa kuwa tunajua unabii unaanza mwaka 454 K.K., tukihesabu mbele miaka 483 tunafika mwaka 29 B.K., mwaka wa ubatizo wa Yesu.

Bado linabaki "juma moja": *"Naye atafanya agano na wengi kwa muda wa juma moja"* (*Danieli 9:27*). Agano hili ni "agano la siri" la Kipindi cha Injili ambalo lilifungua milango ya "wokovu mkuu sana" wa kuwa sehemu ya mwili wa utukufu wa Kristo na sehemu ya Ukuhani wa Kifalme: *"Siri ya Bwana i kwao wamchao, naye huwajulisha agano lake"* (*Zaburi 25:14*). Hili ndilo "agano la siri" lililoelezwa na mtunga zaburi: *"Nikutanikeni watu wangu walioweka agano nami kwa dhabihu"* (*Zaburi 50:5*). Yesu alikuwa wa kwanza kuweka "agano" hili na Baba wa mbinguni na aliwaalika wanafunzi wake kufanya vivyo hivyo, kumfuata katika nyayo zake, na kushiriki katika utukufu wake. Hili ndilo "agano" la "wokovu mkuu sana" ambalo Yesu alilithibitisha "na wengi [kati ya ndugu zake Wayahudi] kwa juma moja."

Mtume Paulo anathibitisha jambo hili katika waraka wake kwa Wakristo wa Kiebrania: *"Tutapataje kupona tusipoujali wokovu mkuu namna hii? Ambao kwanza ulinenwa na Bwana, kisha ukathibitishwa kwetu na wale waliomsikia."* (*Waebrania 2:3*)

Naye atafanya agano na wengi kwa muda wa juma moja. Na katikati ya juma hilo atakomesha dhabihu na sadaka. (*Danieli 9:27*) Yesu alijitoa mwenyewe kama *"Mwanakondoo wa Mungu aichukuaye dhambi ya ulimwengu"* (*Yohana 1:29*). Alifanya hivyo pale Kalvari alipotoa *"fidia kwa ajili ya wote"* (*1 Timotheo 2:6*). Hii ndiyo dhabihu ya kweli ya dhambi. Mara tu ilipotolewa, dhabihu na sadaka ya kawaida ya Wayahudi haikutambuliwa tena na Mungu: *"Kila kuhani husimama kila siku akihudumu, na kutoa mara nyingi dhabihu zilezile, zisizoweza kabisa kuondoa dhambi. Lakini huyu, akiisha kutoa dhabihu moja kwa ajili ya dhambi milele, aliketi mkono wa kuume wa Mungu."* (*Waebrania 10:11,12*)

Andiko hili ndilo sehemu ya pekee katika Biblia inayotupa idadi ya miaka ya huduma ya Yesu kuanzia ubatizo wake mtoni Yordani hadi kufa kwake msalabani Kalvari. Kauli *"katikati ya juma"* inamaanisha nusu ya wiki ya siku saba au siku tatu na nusu za kinabii, ambazo ni miaka mitatu na nusu halisi. Kwa hiyo mwaka wa kifo cha Yesu ni 29 B.K. + 3½ = 33 B.K. Yesu alikuwa na umri wa miaka 33½ alikufa. Hivyo tunajua mwezi wa kuzaliwa kwake ulikuwa miezi sita kabla ya hapo, yaani mwanzoni mwa Oktoba: *"Na walikuwako wachungaji katika nchi ile, wakikesha usiku kuchunga makundi yao."* (*Luka 2:8*) Katika Bethlehemu huanguka theluji mwezi wa Desemba, hivyo kondoo hawawi nje wakati huo, bali huwa nje mwezi wa Oktoba. Kwa hiyo tunaona kuwa kusherehekea kuzaliwa kwa Kristo tarehe 25 Desemba hakuhusiani kabisa na Yesu wala na maandiko.

Hivyo basi, "juma la mwisho" (au "wiki" katika tafsiri ya King James), yaani "wiki ya sabini" ya unabii huu wa wakati, hutambulisha

ubatizo wa Yesu mwaka 29 B.K., kifo chake mwaka 33 B.K., na mwisho wa fadhili ya kipekee kwa Wayahudi ambayo ilitokea wakati wito wa injili ulipoelekezwa kwa Mataifa nyumbani kwa Kornelio mwaka 36 B.K. (angalia *Matendo 10:1–6*).

Hata mahali alipozaliwa Yesu kulitabiriwa katika maandiko: *"Bali wewe, Bethlehemu Efratha… kutoka kwako atatokea mtu atakayekuwa mtawala wa Israeli."* (*Mika 5:2*) Ili unabii huu utimie, Mariamu na Yosefu ambao waliishi katika kijiji cha Nazareti huko Galilaya, walisafiri umbali mrefu kwenda Bethlehemu katika Yudea, kwenye mji wao wa asili, kwa ajili ya kuandikishwa: *"Ikawa siku zile Kaisari Augusto alitoa amri ya kwamba watu wote wa ulimwengu wa Kirumi waandikishwe... Basi Yusufu naye akapanda toka Galilaya, katika mji wa Nazareti, kwenda Uyahudi, mpaka mji wa Daudi uitwao Bethlehemu, kwa kuwa alikuwa wa mbari na jamaa ya Daudi. Ili aandikishwe pamoja na Mariamu, mkewe aliyekuwa ameposwa naye, ambaye alikuwa mja mzito."* (*Luka 2:1,4,5*) Mtoto Yesu alizaliwa walipokuwa Bethlehemu.

Unabii wa Danieli unamalizika kwa maneno haya: *"Na kwa sababu ya kuenea kwa machukizo atafanya ukiwa, hata itimie mwisho uliokusudiwa, utakaomiminwa juu yake aliyeachwa ukiwa."* (*Danieli 9:27*, KJV). Neno "aliyeachwa ukiwa" linamhusu taifa la Israeli ambalo Yesu alitangaza juu yake: *"Tazama, nyumba yenu mmeachiwa hali ya ukiwa."* (*Mathayo 23:38*) "Yeye" [Yesu] alifanya "nayo" [taifa la Israeli] liwe ukiwa kwa sababu ya *"kuenea kwa machukizo."* Uovu wa Israeli ulidhihirika walipomkataa Masihi wao.

Unabii unatueleza jinsi walivyofanywa kuwa ukiwa: *"Nao watu wa mkuu atakayekuja wataharibu mji ule na patakatifu; na mwisho wake utakuwa kama gharika; navyo vita vitakuwapo hata mwisho; ukiwa umeamriwa."* (*Danieli 9:26*) Hii ni picha ya kinabii ya uharibifu wa mji wa Yerusalemu na "patakatifu" au hekalu. Hili lilitokea mwaka 70

B.K. Wayahudi walitawanyika katika mataifa yote ya dunia na Israeli ikaacha kuwa taifa.

"Mkuu" humrejelea Jenerali wa Kirumi Tito; "watu wa mkuu" ni jeshi lake; "kama gharika" hueleza uharibifu mkubwa na ghasia ya mashambulizi yake dhidi ya mji. Adhabu hii ilikuwa iwe kwa kipindi kilichokusudiwa: *"Na kwa sababu ya kuenea kwa machukizo atafanya ukiwa, hata itimie mwisho uliokusudiwa, utakaomiminwa juu yake aliyeachwa ukiwa."* (*Danieli 9:27*, KJV) Kuna kipindi kilichowekwa kwa ajili ya adhabu hii: *"Nami nitawalipa kwa mara mbili uovu wao na dhambi yao, kwa sababu wameitia unajisi nchi yangu."* (*Yeremia 16:18*) Adhabu hiyo ilikuwa iwe "mara mbili." Hii ina maana kuwa kipindi cha adhabu yao kingekuwa sawa na idadi ya miaka ya fadhili ambayo Israeli walikuwa wamepewa, kuanzia kifo cha Yakobo hadi kuja kwa Yesu.

Hivyo katika kujifunza unabii huu tumepata kujifunza funguo mbili muhimu za kuelewa unabii mwingine wa wakati:

Funguo ya Kwanza: Hesabu za wakati wa kinabii katika Biblia hufuata sheria fulani.

Funguo ya Pili: Kila "siku" ya kinabii humaanisha mwaka mmoja halisi.

NYAKATI ZA MATAIFA.

Huu ni "unabii wa wakati" uliotolewa na Bwana wetu: *"Nao wataanguka kwa makali ya upanga, na watachukuliwa mateka hata mataifa yote; na Yerusalemu utakanyagwa na Mataifa, hata zitimie nyakati za Mataifa."* (*Luka 21:24*) "Yerusalemu" (ikiliwakilisha taifa zima la

Israeli, angalia *Mathayo 23:37*) ilipaswa "kukanyagwa" au kutawaliwa na Mataifa mpaka kipindi hicho kitimie. Hebu tuone ni lini unabii huu unafanyika.

Neno "nyakati" limetokana na neno la Kigiriki *kairos* (Strong's #2540) ambalo linamaanisha "wakati ulioamuliwa" au "kipindi," yaani muda maalum. "Nyakati za Mataifa" ambapo "Yerusalemu" itakuwa "inakanyagwa" zina mwanzo na mwisho. Kwa muda fulani Mungu alisimika ufalme wake wa mfano katika Israeli: *"Basi Sulemani akaketi juu ya kiti cha enzi cha Bwana kuwa mfalme mahali pa Daudi baba yake."* (*1 Mambo ya Nyakati 29:23*) Hivyo wafalme watatu wa kwanza wa Israeli, na baada ya Mfalme Sulemani, wafalme wa taifa la Yuda, waliketi juu ya kiti cha enzi cha ufalme wa mfano wa Mungu mpaka wakati wa uovu mkubwa wa mfalme wa mwisho wa Yuda, Sedekia, ambapo Mungu alisema: *"Nawe, ee mtu aliye mchafu, aliyeasi, mkuu wa Israeli, ambaye siku yako imefika, siku ya adhabu ya mwisho… Vua kile kilemba, ondoa hiyo taji… Nitaufanya kuwa ukiwa! Hautarejeshwa tena, hata atakapokuja yeye aliye na haki yake; nami nitampa yeye."* (*Ezekieli 21:25-27*)

"Huyo" anaye tajwa katika unabii huu ni Masihi. Ni Yesu anayepokea mamlaka na utawala wa ufalme halisi wa Mungu ujao: *"Nikaona maono ya usiku, na tazama, alikuja mmoja aliye mfano wa mwana wa Adamu, akaja mpaka yule Mzee wa Siku, wakamleta karibu naye. Naye akapewa mamlaka, na utukufu, na ufalme, ili watu wa kabila zote, na mataifa yote, na lugha zote, wamtumikie; mamlaka yake ni mamlaka ya milele, ambayo hayatapita kamwe, na ufalme wake hautaangamizwa."* (*Danieli 7:13,14*)

Lakini katika kipindi cha katikati Israeli ingewasilishwa mikononi mwa "Mataifa" ili "ikanyagwe." Mataifa, yaani matawala wasio Wayahudi, wangepewa mamlaka ya kuwatawala Israeli kwa kipindi maalum. Mungu alikuwa amewaonya mara nyingi kupitia wajumbe

wake: *"Lakini walikuwa wakiwadhihaki wajumbe wa Mungu, wakidharau maneno yake, na kuwafanya mzaha manabii wake, hata ikainuka ghadhabu ya Bwana juu ya watu wake, hata pakawa hapana kupona."* (*2 Mambo ya Nyakati 36:16*) Hivyo basi adhabu ya mwisho kwa taifa la Israeli ingekuwa:

"Nitawaadhibu kwa ajili ya dhambi zenu mara saba zaidi." (*Walawi 26:18*)
"Nitaongeza mateso yenu mara saba zaidi kadiri ya dhambi zenu." (*Walawi 26:21*)
"Mimi mwenyewe nitakuwa adui kwenu, nami nitawaadhibu kwa ajili ya dhambi zenu mara saba zaidi." (*Walawi 26:24*)
"Kisha katika hasira yangu nitakuwa adui kwenu, nami mwenyewe nitawaadhibu kwa ajili ya dhambi zenu mara saba zaidi." (*Walawi 26:28*)

Neno "mara" limetoka katika neno la Kiebrania *paamah* (Strong's Hebrew #6471) ambalo linamaanisha "pigo" au "mara" kama kupiga kitu mara saba. Lakini inawezekanaje kulipiga taifa zima la Israeli "mara saba" kana kwamba unamrudi mtoto kwa fimbo?

Yesu alisema kuhusu Yerusalemu kuwa itakuwa "inakanyagwa" na Mataifa hadi "nyakati za Mataifa zitimie" (*Luka 21:24*). Hii ndiyo adhabu ya mwisho ya Mungu juu ya Israeli wakati anapowakabidhi mikononi mwa mataifa ya Mataifa kwa kipindi cha "mara saba." "Mara saba" hizi ni unabii wa wakati. "Nyakati za Mataifa" ambazo "Yerusalemu" inapaswa "kukanyagwa" ni rejeo la wazi la utawala wa Mataifa juu ya Israeli, hali ya kuaibisha kabisa kwao. Na utawala huu ungejirudia mara nne kama inavyoonyeshwa na kutajwa kwa adhabu ya "mara saba" mara nne mfululizo katika *Walawi* sura ya 26 aya ya 18, 21, 24 na 28.

"Nyakati" hizi lazima zieleweke kama lugha ya kinabii. Tunayo funguo ya tafsiri katika Ufunuo: *"Mwanamke akapewa mabawa mawili ya tai yule mkubwa, ili aruke mpaka nyikani hata mahali pake, hapo alishwapo wakati na nyakati mbili na nusu ya wakati, asije akapatikana na*

yule joka." (*Ufunuo 12:14*). Unabii huu unazungumza kuhusu wakati (1) pamoja na nyakati (wingi, 2) pamoja na nusu ya wakati (½) kwa jumla ya "nyakati" 3½. Urefu wa "nyakati" 3½ umeelezwa mapema katika sura hiyo: *"Mwanamke akakimbilia nyikani, ambapo anao mahali palipotengenezwa na Mungu, ili wamlishe huko muda wa siku elfu na mia mbili na sitini."* (*Ufunuo 12:6*). Mistari yote miwili, yaani 14 na 6, inahusu tukio lilelile, lakini sehemu moja wakati umeelezwa kama nyakati 3½ na nyingine kama siku 1,260.

Kwa kweli kipindi hiki hiki cha wakati wa kinabii kinatajwa kwa namna tofauti katika sura inayofuata: *"Naye akapewa kinywa cha kunena maneno makuu, na makufuru, akapewa uwezo wa kufanya hayo yapasayo kufanywa miezi arobaini na miwili."* (*Ufunuo 13:5*). "Miezi arobaini na miwili" ni sawa na miaka 3½.

Hivyo tunaelewa katika "lugha ya kinabii" kwamba "wakati" wa kinabii humaanisha "mwaka" wa kinabii. Lakini huu si mwaka wa jua wa siku 365¼. Idadi ya siku katika "mwaka wa kinabii" inaweza kuhesabiwa kwa kugawanya siku 1,260 kwa miezi 42. Matokeo ni sawa kabisa na thelathini. Hivyo tunajua kuwa miezi kumi na miwili ya siku thelathini kila mmoja huleta mwaka wa siku 360. "Wakati" au mwaka wa kinabii ni sawa na "siku" 360. Kipindi cha "nyakati saba" ni 360 × 7 au "siku" 2,520.

Kwa hakika hizi si siku halisi za masaa 24, bali kama tulivyoona katika *"Tena utakapokwisha hayo, lala upande wako wa pili, uchukue uovu wa nyumba ya Yuda; siku arobaini nimekuekea, siku moja kwa mwaka mmoja."* (*Ezekieli 4:6*) na *"Sawasawa na hesabu ya siku mlizozitumia kuipeleleza nchi, siku arobaini, kwa kila siku mwaka mmoja, mtayachukua maovu yenu, miaka arobaini, nanyi mtajua ni namna gani mimi nilivyojiondoa kwenu."* (*Hesabu 14:34*), hesabu ni "siku moja kwa mwaka mmoja." Kwa hiyo "siku" 2,520 za kinabii kwa kweli ni miaka 2,520 halisi. Hicho ndicho

kipindi ambacho Mataifa wangekubaliwa na Mungu kuwatawala Israeli.

Kipindi hiki kilianza na Babeli: *"Basi akawaletea mfalme wa Wakaldayo, ambaye akawaua vijana wao kwa upanga katika nyumba ya patakatifu pao, wala hakuwaonea huruma vijana wala wanamwali, wala mzee, wala mwenye mvi; akawatia wote katika mikono yake."* (*2 Mambo ya Nyakati 36:17*). Mfalme wa Babeli alikuwa Nebukadreza ambaye alikuwa ndiye nguvu ya kwanza ya Mataifa kuwatawala Israeli na dunia yote iliyojulikana wakati huo. Hili lilitokea mwaka 606 K.K.

Dola ya Babeli ilifuatiwa na nguvu nyingine tatu za Mataifa. Nguvu hizi nne zingewatawala Israeli. Huenda hii ndiyo sababu "adhabu ya mara saba" inatajwa mara nne katika *Walawi* sura ya 26. Hapa kuna orodha kamili ya nguvu hizo za Mataifa:

1. Dola ya Babeli (au Wakaldayo) ilitawala kuanzia 606 K.K. hadi 538 K.K.

2. Dola ya Umedi na Uajemi ilitawala kuanzia 538 K.K. hadi 331 K.K.

3. Dola ya Uyunani (au Kigiriki) ilitawala kuanzia 331 K.K. hadi 160 K.K.

4. Dola ya Kirumi ilitawala kuanzia 160 K.K. hadi 476 B.K.

Dola hii ya mwisho ya Kirumi inaelezwa kwa namna ya pekee: *"Miguu yake ya chuma, nyayo zake za miguuni mchanganyiko wa chuma na udongo wa mfinyanzi."* (*Danieli 2:33*). Ishara ya "chuma" iliyochanganyika na "udongo" inawakilisha umbo jipya ambalo "chuma," yaani Dola ya Kirumi, lilichukua baada ya mwaka 476 B.K. Ilibadilika kutoka kuwa serikali ya kipagani ya kiraia na kuwa serikali ya mchanganyiko wa kanisa na dola, au "Dola Takatifu ya Kirumi."

Hili lilianza taratibu lakini lilipata mamlaka halisi wakati Papa Leo III alipomvika Mfalme Charlemagne kuwa mfalme wa kwanza wa Ufaransa huku Papa akiwa mkuu wa juu na mwenye mamlaka juu ya mfalme.

Nguvu hii kuu ya kipapa iliendelea hadi mwaka 1799 B.K. wakati Napoleon Bonaparte alivamia Italia na kumaliza mamlaka ya kipapa kwa kumkamata papa (Papa Pius VI) na kumfanya mfungwa. Alikufa baadaye mwaka huo huo. Hivyo ndivyo mamlaka ya kipapa yalivyokoma wakati wa kile kinachoitwa "Enzi za Giza." Francis II alikuwa mfalme wa mwisho wa Ufaransa wa Dola Takatifu ya Kirumi ambaye aliachana na cheo hicho mwaka 1806.

"Utawala wa Mataifa" uliendelea kwa namna ya ukoloni wa dunia kupitia "vidole kumi vya sanamu." Hivi hasa vilikuwa mataifa ya Ulaya, yaliyokuwa sehemu ya zamani ya Dola Takatifu ya Kirumi, ambayo sasa yalijitangaza kuwa "Ufalme wa Kristo," au "Ukristo." Haya pia yalitawala Wayahudi waliotawanyika pamoja na ulimwengu wote.

Kipindi hiki kiitwacho "nyakati za Mataifa" kilidumu kwa miaka 2,520. Kilianza mwaka 606 K.K. na kuisha miaka 2,520 baadaye, mwaka 1914 B.K. Mwezi Agosti wa mwaka 1914 mwisho wa wafalme wa Mataifa ulitangazwa kwa kuzuka kwa Vita Kuu ya Kwanza ya Dunia huko Ulaya. Hili liliweka kikomo kwa utawala wa kifalme duniani kote na mamlaka ya Mataifa juu ya Israeli. "Nyakati za Mataifa" sasa zimekwisha.

Kutokana na "unabii huu wa wakati" tumefundishwa funguo tatu zaidi za kuelewa "unabii wa wakati."

Funguo ya 3: "Mwezi wa kinabii" ni kipindi cha "siku" 30 za kinabii.

Funguo ya 4: "Mwaka wa kinabii" ni kipindi cha "siku" 360 za kinabii.
Funguo ya 5: Neno "wakati," linapotumika katika unabii wa wakati, linamaanisha "mwaka wa kinabii," yaani kipindi cha "siku" 360 za kinabii. Hii ni sawa na kipindi halisi cha miaka 360.

Katika kujifunza unabii huu wa wakati wa aina mbili tumepata kujifunza funguo muhimu zitakazotusaidia kuelewa unabii mwingine wa wakati, ambayo mingi kati yake tutaichunguza katika masomo yajayo.

— AMINA —

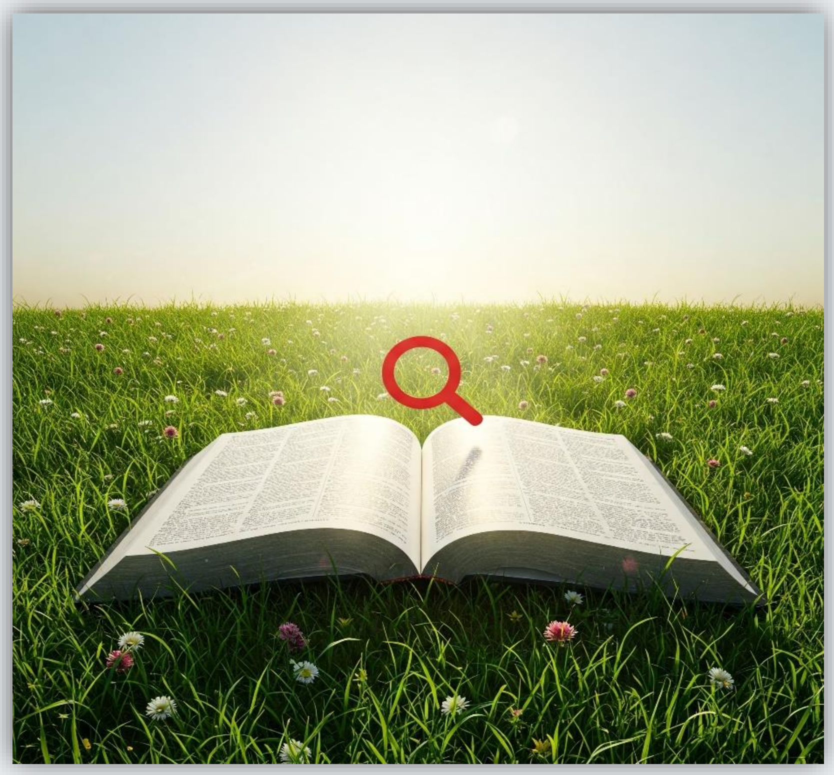

Kwa Masomo zaidi Tuandikie Ujumbe kupitia:

Email: thekingdom1_6@gmail.com au isayaruhala25@gmail.com

©HAKIUZWI